

ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูในด้านความเข้มงวด การลงโทษ
กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตร

นางสาวรัชณี กิติพรชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาจิตวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๑๕

RESTRICTIVENESS AND PUNITIVENESS IN CHILD REARING PRACTICES
AND THEIR RELATIONS TO CHILDREN'S CREATIVITY

Miss Rajanee Kitipornchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillments of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1972

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูในด้านความเข้มงวด
การลงโทษ กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตร

ผู้ชื่อนางสาว รัชณี กิติพรชัย แผนกวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา ๒๕๑๕

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู
ด้านความเข้มงวด ทั้งของบิดาและมารดา กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตร การอบรม
เลี้ยงดูด้านการลงโทษ ทั้งของบิดาและมารดา กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตร และเพื่อ
เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองด้านของบิดาและมารดา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ จำนวน ๘๗ คน
ชาย ๕๑ คน หญิง ๓๖ คน จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนสาธิต
ในนครหลวงกรุงเทพมหานคร ประเภทยุทธศาสตร์ ๑ โรงเรียน และบิดามารดาของนักเรียนในกลุ่ม
ตัวอย่าง บิดาจำนวน ๖๔ คน มารดาจำนวน ๕๕ คน (๖๖ คู่) เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ๔๐ ข้อ และแบบทดสอบความคิดสร้าง
สรรค์ของวอลเลซและโคแกน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
จากผลคูณของคะแนนแบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation
Coefficient) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Partial Correlation Coefficient
การทดสอบค่าซี (z - test) การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบ
ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยมากกว่า ๒ ตัวแบบนิวแมน-คูลส์

ผลการศึกษาพบว่า ๑) การอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวก
กับการอบรมเลี้ยงดูของมารดา ๒) เมื่อควบคุมตัวแปรทางการลงโทษ และระดับ
การศึกษาของบิดามารดาไว้คงที่ การอบรมเลี้ยงดูด้านความเข้มงวดทั้งของบิดาและ

มารดาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓) เมื่อควบคุมตัวแปรทางด้านความเข้มงวดและระดับการศึกษาให้คงที่ การอบรมเลี้ยงดูด้านการลงโทษทั้งของบิดาและมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๔) เมื่อควบคุมตัวแปรทางด้าน การอบรมเลี้ยงดูทั้งด้านความเข้มงวดและการลงโทษให้คงที่ ระดับการศึกษาของทั้งบิดาและมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ของบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างบุตรที่บิดามารดา มีการศึกษาสูงและกลาง มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการศึกษาค่ำ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูและความคิดสร้างสรรค์ พบว่า

- ๑) มารดาเข้มงวดและใช้การลงโทษในการยับยั้งการพึ่งตนเองของบุตรมากกว่าบิดา
- ๒) ทั้งบิดาและมารดาที่มีการศึกษาสูงและปานกลาง อบรมเลี้ยงดูบุตรเข้มงวดและใช้การลงโทษในการยับยั้งการพึ่งตนเองของบุตรน้อยกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาค่ำ บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงและปานกลาง อบรมเลี้ยงดูบุตรด้านความเข้มงวดและการลงโทษไม่แตกต่างกัน ๓) ทั้งบิดาและมารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรชายและหญิงไม่แตกต่างกัน และ ๔) เด็กชายและเด็กหญิงมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

Thesis Title Restrictiveness and Punitiveness in Child
Rearing Practices and Their Relations to
Children's Creativity.

Name Miss Rajanee Kitipornchai Department Psychology

Academic Year 1972

ABSTRACT

The present study was designed to investigate both mother's and father's restrictions of independence, their use of punishment in child rearing practices and their relations to children's creativity. The child rearing practices of mothers and fathers were compared. The subject sample consisted of 87 children (51 boys, 36 girls) in Pratom 7 from one regular school and one demonstration school and their parents (85 mothers, 68 fathers; including 66 couples). Parental restrictiveness and punitiveness were assessed with the 80-item questionnaires developed for this study and the children of these parents were assessed with Wallach and Kogan's creativity test. In the analyses of the data the Pearson product moment correlation and the partial correlation formulas, the z - test, the t - test and the Newman - Keuls techniques were used.

The results revealed that 1) Child rearing practices of the mother were positively correlated to the child rearing practices

of the father. 2) With parental punitiveness and educational levels held constant, neither father's nor mother's restrictiveness was correlated with their children's creativity. 3) With parental restrictiveness and educational levels held constant, neither father's nor mother's punitiveness was correlated with their children's creativity. 4) With parental restrictiveness and punitiveness held constant, both father's and mother's educational level were positively correlated with their children's creativity; children of parents with high and moderate educational levels were significantly more creative than those of parents with low educational level.

This comparative study also revealed the following results:

- 1) Mothers are more restrictive and they punish more than fathers.
- 2) Both fathers and mothers with high and moderate educational level put less emphasis on restriction of independence and they punish their children less than those with lower educational level, and parents with high and moderate educational level are similar in restrictiveness and punitiveness. 3) Fathers and mothers are concordant in their child rearing practices for boys and girls, and 4) There are no significant differences in creativity for the boys and girls.

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ นิรมล ชยุตสาห์กิจ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อาจารย์ ดร. ชัยพร วิชชาวุธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำทางสถิติ อาจารย์ ดร. นवलเพ็ญ วิเชียรโชติ ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ใช้ Dr. Edward T. Fitzgerald ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนคาราคาม และอาจารย์ประจำชั้นทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนนักเรียนและบิดามารดาของนักเรียนทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการทำแบบสอบถาม จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านที่ได้กล่าวนามมาแล้วข้างต้น และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง

ที่สุดนี้ขอขอบคุณสภาวิจัยแห่งชาติ และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ด้วย.

รัชนี กิติพรชัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
รายการตารางประกอบ	๙
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
✓ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
✓ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	๔
✓ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	๖
ขอบเขตของการวิจัย.....	๖
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	๗
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	๗
ทฤษฎีเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา การวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ	
เหตุผลเบื้องต้นหลังการตั้งสมมติฐาน.....	๘
✓สรุปสมมติฐานการวิจัย.....	๑๑
๒ วิธีดำเนินงานและการรวบรวมข้อมูล.....	๑๓
✓กลุ่มตัวอย่าง.....	๑๓
✓เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	๑๔
✓ขบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๕
✓สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๕

บทที่	หน้า
๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๐
๔ ✓ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	๘๒
บรรณานุกรม	๑๑๑
ภาคผนวก	๑๑๕
ประวัติการศึกษา	๑๖๐

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียนและเพศ..... ๔๓
๒	จำนวนบิดาและมารดาที่นักเรียนจำแนกตามโรงเรียนและระดับการศึกษา. ๔๔
๓	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูในด้านการเข้มงวดและการลงโทษ ทั้งด้านพฤติกรรมจริงและมาตรฐานสังคม..... ๕๐
๔	ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูทั้งด้านพฤติกรรมจริงและด้านมาตรฐานสังคม..... ๕๒
๕	ค่าสหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ๕ ฉบับ ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทั้งคะแนนจำนวนและคะแนนเอกลักษณะ จากผลการศึกษาของ ไสว เลี่ยมแก้ว..... ๕๓
๖	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแบบทดสอบฉบับที่ ๓ (ความเหมือน) ของ ไสว เลี่ยมแก้ว..... ๕๖
๗	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมของแบบทดสอบฉบับที่ ๕ (ความหมายของเส้น)..... ๕๗
๘	ค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั้ง ๕ ฉบับ เฉพาะคะแนนจำนวน..... ๕๘
๙	ค่าสถิติพื้นฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดูด้านความเข้มงวด และการลงโทษของบิดาและมารดา..... ๖๓
๑๐	ค่าสถิติพื้นฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของมาตรฐานสังคมในการอบรมเลี้ยงดูด้านความเข้มงวด และการลงโทษของบิดาและมารดา. ๖๔

- ๑๑ คาสติพิพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมจริง กับมาตรฐานสังคมในการอบรมเลี้ยงดูของบิดาคำนความเข้มงวดและการลงโทษ..... ๖๕
- ๑๒ คาสติพิพื้นฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมจริง กับมาตรฐานสังคม ในการอบรมเลี้ยงดูของมาราคำนความเข้มงวด และการลงโทษ..... ๖๖
- ๑๓ คาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูค่านความเข้มงวด การลงโทษ พฤติกรรมจริง และมาตรฐานสังคมของบิดา..... ๖๗
- ๑๔ คาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูค่านความเข้มงวด การลงโทษ พฤติกรรมจริง และมาตรฐานสังคมของมารดา..... ๖๘
- ๑๕ คาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดาและมารดา. ๗๑
- ๑๖ คาสติพิพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดู ค่านความเข้มงวดและการลงโทษของบิดาทอบุตรชายและบุตรหญิง... ๗๓
- ๑๗ คาสติพิพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดู ค่านความเข้มงวดและการลงโทษของมารดาต่อบุตรชายและบุตรหญิง. ๗๔
- ๑๘ คาสติพิพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการอบรม เลี้ยงดูค่านความเข้มงวดของบิดาที่มีการศึกษาสูง กลาง ต่ำ..... ๗๕
- ๑๙ คาสติพิพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการอบรม เลี้ยงดูค่านความเข้มงวดของมารดาที่มีการศึกษาสูง กลาง ต่ำ..... ๗๖

ตารางที่

หน้า

๒๐ คาสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการอบรมเลี้ยงดู
 คานการลงโทษของบิดาที่มีการศึกษาสูง กลาง ต่ำ..... ๗๗

๒๑ คาสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการอบรมเลี้ยงดู
 คานการลงโทษของมารดาที่มีการศึกษาสูง กลาง ต่ำ..... ๗๘

๒๒ คาสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดสร้าง-
 สรรค์ของเด็กชายและเด็กหญิง..... ๗๘

๒๓ คาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทางคานบิดา..... ๘๐

๒๔ คาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทางคานมารดา..... ๘๑

๒๕ คาสถิติพื้นฐานของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดสูงและต่ำของ
 กลุ่มบิดาและกลุ่มมารดา..... ๘๔

๒๖ คาสถิติพื้นฐานของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้การลงโทษสูงและต่ำ
 ของกลุ่มบิดาและกลุ่มมารดา..... ๘๔

๒๗ คาสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดสร้าง-
 สรรค์ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดาในแต่ละคานสูง
 และต่ำ..... ๘๕

๒๘ คาสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดสร้าง-
 สรรค์ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากมารดาในแต่ละคานสูง
 และต่ำ..... ๘๖

๒๙ คาสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์
 ของบุตรที่บิดามีการศึกษาสูง กลาง ต่ำ..... ๘๗

ตารางที่

หน้า

๓๐ กาสติพิพินฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์
ของบุตรที่มารดาที่มีการศึกษาสูง กลาง ทำ..... ๘๘

๓๑ กาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Partial Correlation..... ๘๐

๓๒ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบของฮอยท์ในการหาค่าความเชื่อถือได้ของ
แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูด้านความเข้มงวดทางค่านพฤติกรรมจริง.. ๑๒๘

๓๓ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบของฮอยท์ในการหาค่าความเชื่อถือได้ของ
แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูด้านความเข้มงวดทางค่านมาตรฐานสังคม. ๑๒๘

๓๔ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบของฮอยท์ในการหาค่าความเชื่อถือได้ของ
แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูด้านการลงโทษทางค่านพฤติกรรมจริง.... ๑๓๐

๓๕ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบของฮอยท์ในการหาค่าความเชื่อถือได้ของ
แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูด้านการลงโทษทางค่านมาตรฐานสังคม... ๑๓๑